

## III

(Parengiamieji aktai)

## EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS

### 437-OJOJE PLENARINĖJE SESIJOJE, ĮVYKUSIOJE 2007 M. LIEPOS 11-12 D.

**Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl baudžiamųjų priemonių siekiant užtikrinti intelektinės nuosavybės teisių apsaugą**

COM(2005) 276 galutinis — 2005/0127 (COD)

(2007/C 256/02)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2005 m. rugsėjo 21 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl baudžiamųjų priemonių siekiant užtikrinti intelektinės nuosavybės teisių apsaugą*.

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2007 m. birželio 4 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Daniel Retureau.

437-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. liepos 11-12 d. (2007 m. liepos 12 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 76 nariams balsavus už ir 3 prieš.

#### 1. Išvados

1.1 Komitetas atidžiai stebės koordinuotą 2004 m. direktyvos, čia nagrinėjamo iš dalies pakeistos direktyvos ir svarbių papildomų pamatinių sprendimų įgyvendinimą ir sieks ilgainiui įvertinti kovos su klastojimu ir jo tarptautiniais padariniais veiksmingumą ne tik ES, bet ir už jos ribų.

1.2 Komitetas pritaria bendriems siūlomų nuostatų principams, tačiau ragina Komisiją atsižvelgti į pastabas, pateikiamas šioje nuomonėje, kurioje siūloma iš esmės stiprinti bausmių sistemą, teismų ir muitinės bendradarbiavimą kovojant su plataus masto klastojimu ir nusikalstamų struktūrų klastojimo veikla arba jei pažeidimas kelia grėsmę žmonių sveikatai ar saugumui.

1.3 Komitetas norėtų, kad direktyva apimtų visas pramoninės nuosavybės teises, įskaitant ir išradimų patentus, kurie yra labai svarbūs Europos pramonei.

1.4 EESRK pabrėžia, kad kai kurios teisinės sąvokos, minimos nagrinėjamame pasiūlyme priimti direktyvą, pavyzdžiui,

pažeidimų „komercinis mastas“ arba jų „komercinis klastojimo pobūdis“, yra neaiškiai apibrėžtos. Šis neapibrėžtumas prieštarauja pagrindiniams baudžiamosios teisės principams, pagal kuriuos nusikaltimo pagrįstumas turi būti objektyvus ir aiškiai bei tiksliai apibrėžtas. Be to, EESRK nepritaria direktyvos pasiūlymo 2 straipsnyje pateikiamam bausmių apibrėžimo pobūdžiui, kadangi, Komiteto manymu, reikėtų nustatyti tik baudžiamųjų sankcijų bendrą pagrindą (apsiribojant priimti sprendimą dėl laisvės atėmimo arba piniginės nuobaudos arba skiriamos baudos), tuo tarpu konkrečių bausmių nustatymas turi likti išskirtinė valstybių narių atsakingų institucijų kompetencija.

#### 2. Įvadas

2.1 2005 m. lapkričio 23 d. MEMO/05/437 apžvelgiamas tą pačią dieną paskelbtas komunikatas. Komisija teigiamai įvertino Europos Teisingumo Teismo sprendimą, kuriuo pripažįstama Bendrijos kompetencija priimti proporcingas ir atgrasomąsias baudžiamąsias priemones siekiant užtikrinti, kad bus laikomasi EB sutarties nuostatų, reglamentuojančių Bendrijos atskirų sričių politiką.

2.2 Komunikate Komisija aiškina 2005 m. rugsėjo 13 d. Teismo sprendimą, kuriuo panaikinamas pamatinis sprendimas dėl aplinkos apsaugos baudžiamosios teisės priemonėmis. Komisijos nuomone, Teisingumo Teismas pripažino, kad tik Bendrija turi kompetenciją imtis su baudžiamąja teise susijusių priemonių, būtinų Bendrijos teisės aktų veiksmingumui užtikrinti. Komisija mano, kad šio sprendimo taikymo sritis peržengia aplinkos apsaugos sritį ir apima visas Bendrijos politikos sritis ir EB sutartimi pripažįstamas pagrindines laisves. Baudžiamųjų sankcijų integravimas į Bendrijos teisės aktus turi būti deramai pagrįstas ir neturi būti pažeista bendra Europos Sąjungos baudžiamosios teisės struktūra.

2.3 Toks platus sprendimo dėl aplinkos apsaugos aiškinimas sulaukė ne visų valstybių narių pritarimo, jis neatitinka ir teisinės doktrinos. Daugelis mano, kad baudžiamieji kaltinimai ir baudžiamųjų sankcijų dydis turi būti nustatomi laikantis subsidiarumo principo, todėl jų galimas suvienodinimas Europos Sąjungoje priklauso nuo valstybių narių teismo bendradarbiavimo, apibrėžto EB sutartyje.

2.4 Reikėtų pažymėti, kad tokiam dokumento aiškinimui labai pritarė Europos Parlamentas, kadangi sprendimas dėl sričių, kurios gali būti priskiriamos Bendrijos baudžiamajai jurisdikcijai, priimamas ne vieningai balsuojant valstybėms narėms Taryboje, o kvalifikuota balsų dauguma pagal bendro sprendimo procedūrą, kurioje dalyvauja Parlamentas, kurio kaip vieno iš įstatymų leidėjo kompetencija buvo išplėsta. <sup>(1)</sup>

2.5 Tačiau, aiškindama Teismo sprendimą, Komisija kalba apie esminį Bendrijos kompetencijos išplėtimą ir gali atsirasti prieštaravimų skirtingų institucijų aiškinimuose, dėl kurių bus vilkinama priimti teisės aktus, numatančius baudžiamąsias priemones, ir tokiu būdu apriboti *a posteriori* jų taikymo sritį dėl, pavyzdžiui, atsiradusių naujų teismo bylų ar priimtų kompromisų. Šio pasiūlymo dėl direktyvos atveju, klausimas, ar išradimų patentai turi būti saugomi baudžiamosios teisės, lieka atviras, kadangi Europos Parlamentas mano, kad Teismo sprendimas turi įtakos tik Bendrijos teisei, o Komisija siekia, kad Teismo jurisdikcijai priklausytų ir Bendrijos, ir nacionaliniai teisės aktai, reglamentuojantys intelektualinės nuosavybės teises.

### 3. Europos Komisijos pasiūlymai

3.1 Iš dalies pakeistu pasiūlymu COM(2006) 168 galutinis priimti direktyvą siekiama sukurti horizontalią ir suderintą baudžiamosios teisės sistemą pramoninės nuosavybės, literatūros ir meno kūrinių nuosavybės teisių ir kitų panašių nematerialios nuosavybės teisių (vadinamų „intelektine nuosavybe“) apsaugai

<sup>(1)</sup> Opt in sistemos taikymas Jungtinei Karalystei ir Airijai, Danijos išimtis nebeprieštarus leidžiamiems teisės aktams, kadangi šios iniciatyvos yra trečiojo ramsčio sritis.

užtikrinti. Pasiūlymas yra susijęs su vidaus rinka ir aiškiai pagrįstas poreikiu, kad Bendrija imtųsi priemonių šioje srityje atsižvelgdama į subsidiarumo ir proporcingumo principus. Šio pasiūlymo teisinis pagrindas — EB sutarties 95 straipsnis.

3.2 Pasiūlyme numatyta bendra baudsmių sistema, nustatanti saugomos „intelektinės nuosavybės teises“ (INT), šių teisių pažeidimus ir maksimalias taikomas baudžiamąsias sankcijas siekiant vidaus rinkoje suderinti baudžiamąsias priemones, skirtas kovoti su prekių, paslaugų, intelektualinių ir meno kūrinių klastojimu, t. y. tai, kas saugoma pagrindiniais Europos ir nacionaliniais įstatymais ir konkrečiomis tarptautinėmis konvencijomis, visų pirma 1994 m. Pasaulinės prekybos organizacijos (PPO) narių sudaryta Sutartimi dėl intelektualinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS) <sup>(2)</sup>, kurioje yra nuostatos dėl baudžiamųjų sankcijų <sup>(3)</sup>, taikomos kai kurių saugomų teisių pažeidimų atvejais.

3.3 2004 m. priimtoje direktyvoje nustatyta apsaugos sistema, skirta kovoti su neteisėtu kopijavimu, piratavimu ir klastojimu <sup>(4)</sup> komerciniais tikslais; Komisijos pranešime <sup>(5)</sup> pateikiama išsamus šios direktyvos 2 straipsnio nuostatomis ginamų nuosavybės teisių sąrašas. Tai yra pramoninė nuosavybė (išradimų patentai ir papildomi apsaugos liudijimai, naudingumo liudijimai, prekių ženklai, kilmės vietos nuorodos, dizainas ir modelis, augalų veislės), autorių ir gretutinės teisės ir Bendrijos teisės aktais nustatytos *sui generis* teisės dėl integralinių mikroschemų topografijų ir duomenų bazių. Tai yra išimtinės teisės, kurios teisiniu požiūriu yra intelektualinės nuosavybės teisės dalis. Dalis šių teisių įtrauktos į Bendrijos *acquis* arba joms yra suteikta konkreti Bendrijos apsauga (dizainas ir modeliai, prekės ženklai, augalų veislės) <sup>(6)</sup>. Kitos teisės, pavyzdžiui patentai, priklauso išskirtinai nacionalinės teisės kompetencijai, kadangi vis dar laukiama Bendrijos patento, kurio reikalauja visi pramonės sektoriai. Taigi, taip vadinama „intelektinė nuosavybė“ yra labai nevienalytė nematerialios nuosavybės teisių, kurių pobūdis ir juridinis statusas labai skiriasi, sritis.

3.4 Valstybės narės privalo laikytis TRIPS nustatytų išpareigojimų priimti atitinkamus nacionalinius teisės aktus dėl baudžiamąjo persekiojimo ir baudžiamųjų sankcijų taikymo klastojimo komerciniais tikslais atveju. Tačiau valstybėms narėms paliekama tam tikra aiškinimo laisvė, todėl kai kurios jų, įskaitant ir ES valstybes nares, dar nepriėmė atitinkamų baudžiamųjų priemonių, skirtų kovoti su intelektualinės nuosavybės teisių pažeidimais šalyje. Siekiant suderinti įstatymus ir kovoti su organizuotu nusikalstamumu <sup>(7)</sup>, kuris labai paplitęs klastojimo srityje, 2004 m. Direktyva numato asmenų, kurių teisės buvo pažeistos, gynimo būdus įpareigojant valstybes nares atlikti

<sup>(2)</sup> Sutartis dėl intelektualinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba.

<sup>(3)</sup> TRIPS 61 straipsnis.

<sup>(4)</sup> Direktyva 2004/48/EB dėl intelektualinės nuosavybės teisių gynimo.

<sup>(5)</sup> Komisijos pranešimas dėl minėtos direktyvos 2005/295/EB 2 straipsnio.

<sup>(6)</sup> Išskyrus Bendrijos patentus, dėl kurių padėtis ir toliau yra neaiški (NdA angl. *Non-disclosure agreement*).

<sup>(7)</sup> Tarybos pamatinio sprendimo dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu projektas. Klastojimu gautomis lėšomis taip pat gali būti finansuojami teroristų tinklai. Klastojimu gautų pinigų plovimas taip pat yra nusikalstama veika, su kuria reikia griežtai kovoti.

tyrimą, pardėti procedūras, konfiskuoti nusikalstamu būdu įgytas lėšas<sup>(8)</sup> ir atlyginti žalą. Tačiau šioje direktyvoje nustatytos procedūros ir sankcijos taikomos tik civilinėse, komercinėse ir administracinėse bylose ir jomis siekiama, visų pirma, intelektinės nuosavybės teisės turėtojų, pateikusių ieškinius dėl klastojimo, patirtą žalą padengti. Tačiau keletas valstybių narių vis dar neperkėlė šių nuostatų į nacionalinę teisę.

3.5 Intelektinės nuosavybės apsauga įtvirtinama Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje ir 2000 m. gruodžio mėn. Nioce priimtoje iškilmingoje deklaracijoje. Tarptautinė apsauga numatyta ir užtikrinta konvencijose, kurias sudarė JTO priklausančios kompetentingos organizacijos (Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija (OMPI), UNESCO) ir konvencijose, sudarytose regionų lygiu (1973 m. Miuncheno konvencija, įsteigianti Europos patentų biurą ir sukurianti Europos patentą). Tačiau šiuo metu tik TRIPS sutartyje numatytos būtiniausias baudžiamosios priemonės. Komisija pasiūlymu siekia darnumo Bendrijos lygiu įpareigojant valstybes nares numatyti baudžiamąsias sankcijas nacionalinės teisės aktuose ir apibrėžia pažeidimus ir vienodas nuobaudas.

3.6 Iš dalies pakeistu pasiūlymu priimti direktyvą siekiama suderinti bausmes — laisvės atėmimas, piniginės baudos, konfiskavimas — už intelektinės nuosavybės teisių pažeidimą. Pasiūlymu siekiama nustatyti jurisdikcijos taisykles ir tuo atveju, kai pažeidimas susijęs su keletu valstybių narių, persekiojimą, jei įmanoma, centralizuoti, vienoje valstybėje narėje ir taip palengvinti tyrimą. Siūloma, kad nukentėjusieji arba jų atstovai bendradarbiautų atliekant tyrimą.

3.7 Palyginti su ankstesniais pasiūlymais, šio persvarstymo pagrindinis tikslas — nustatyti baudžiamųjų sankcijų, taikomų už intelektinės nuosavybės teisių pažeidimus, kurie taip pat apibrėžti pasiūlyme, dydį ir pobūdį.

3.8 Fiziniai asmenys už pažeidimus, apibrėžtus direktyvos 3 straipsnyje, turi būti baudžiami maksimalia ne mažesne kaip ketveri metai laisvės atėmimo bausme tuo atveju, kai pažeidimai buvo padaryti dalyvaujant nusikalstamoje organizacijoje ar kai šie pažeidimai kėlė pavojų žmonių sveikatai arba saugumui (2 straipsnio 1 dalis).

3.9 Direktyvos 3 straipsnyje minimus pažeidimus padarę fiziniai ir juridiniai asmenys turėtų būti baudžiami veiksmingomis, proporcingomis ir atgrasomomis nuobaudomis, įskaitant baudas pagal baudžiamąją teisę ir kitokias baudas, kurios yra ne mažesnės kaip 100 000 eurų (300 000 eurų už ypač sunkius pažeidimus, 2 straipsnio 1 dalis neprieštarauja griežtesnių nuobaudų taikymui, ypač mirties ar negalios atvejais).

3.10 Nacionalinės teisės aktuose turėtų būti numatytas nusikalstamu būdu įgytų lėšų, nusikaltimo priemonių ir turto konfiskavimas už ypač sunkius pažeidimus (padarytus dalyvaujant nusikalstamoje organizacijoje, kai kyla pavojus žmogaus sveikatai arba saugumui) (3 straipsnis).

3.11 Iš dalies pakeistas pasiūlymas suteikia valstybėms narėms galimybę taikyti griežtesnes priemones.

3.12 Panaikinus Tarybos pamatinį sprendimą, kuris buvo pateiktas kartu su pasiūlymu, Komisija ketina baudžiamuosiuose procesuose laikytis 2005 m. gruodžio 23 d. priimto horizontalaus požiūrio, kuriuo siekiama skatinti tarpusavio teisminę pagalbą ir suvienodinti bausmes visose valstybėse narėse, kad būtų galima į šią veiklą įtraukti Eurojust<sup>(9)</sup>.

3.13 Tyrimus ir teisinius persekiojimus pradeda valstybės narės nepriklausomai nuo to, ar nukentėjusieji asmenys pateikė ieškinį.

#### 4. Komiteto bendros pastabos

4.1 Komitetas pažymi, kad vis plačiau vartojama neapibrėžta sąvoka „intelektinė nuosavybė“, kuri apima konkrečias teises sąvokas, įvairius apsaugos ir naudojimo metodus, tačiau ši sąvoka vartojama Europos ir tarptautinėje teisėje. Visų susijusių intelektinės nuosavybės teisių pobūdis, galiojimo trukmė ir sritis labai skiriasi. Kiekviena jų priklauso konkrečiai teisei sistemai, skiriasi teritorinis galiojimas, jas registruoja ir saugo konkrečios institucijos. Be to, įvairiose valstybėse teisių pažeidimai gali būti skirtingai aiškinami ir kai kuriais atvejais aiškinimas greitai keičiasi.

4.2 Vaistų sudėties tyrimai (nenaudojant ir neskelbiant rezultatų) arba programinės įrangos ir elektronikos komponentų apgrąžos inžinerija funkcinio suderinamumo tikslais, įteisintas kopijų darymas asmeniniais tikslais pažeidžiant apsaugos sistemą (dažniausiai gana silpną) kelete valstybių narių gali būti laikoma klastojimu arba nelegaliu kopijavimu ir gali būti taikomos ypač griežtos nuobaudos, net ir tais atvejais, kai nesiekama komercinių ar nusikalstamų tikslų.

4.2.1 Komitetas jau yra pareiškęs pritarimą koordinuotai kovai Bendrijoje su neigiamos įtakos Europos ekonomikai turinčiomis įvairiomis klastojimo komerciniais tikslais formomis ir baudžiamosioms priemonėms, skirtoms kovoti su įvairiais pramoninės nuosavybės ir autorių teisių pažeidimais<sup>(10)</sup>, kurie labai kenkia Europos ekonomikai. Masinis klastojimas dažniausiai yra nusikalstamų struktūrų ir grupuočių organizuojama veikla ir gali kelti pavojų asmenų sveikatai, saugumui ir gyvybei, todėl tokiais atvejais skiriant nuobaudas turi būti atsižvelgiama į ypač sunkinančias aplinkybes. Pasiūlyme priimti direktyvą turėtų būti apibrėžtas nuobaudų griežtinimo principas, taikomas kiekvienu atveju, kai yra sunkinančios aplinkybės.

<sup>(8)</sup> Pamatinis sprendimas 2005/212/TVR dėl nusikalstamu būdu (klastojimas ir piratavimas) įgytų lėšų, nusikaltimo priemonių ir turto konfiskavimo.

<sup>(9)</sup> COM(2005) 696 galutinis.

<sup>(10)</sup> Žr. Malosse parengtą nuomonę (OL C 221, 2001 8 7).

4.2.2 Kaip ir 2004 m. direktyvos atveju Komitetas pritaria ketinimui suderinti veiksmus, susijusius tik su komerciniu mastu padarytais pažeidimais, galinčiais labai pakenkti bendrajai rinkai. Be to, Komitetas mano, kad būtų naudinga tiksliau apibrėžti „komercinį“ klastojimo pobūdį ir paaiškinti, kad suklastoti gaminiai ar paslaugos skirti parduoti dideliais kiekiais ir gali padaryti rimtą ekonominę žalą ir tai, kad tai kelia pavojų žmonėms, nepriklausomai nuo parduoto kiekio, arba kad šiuos nusikaltimus darantys asmenys siekia nelegalaus finansinio pasipelnymo. Baudžiamosios sankcijos kelia akivaizdžią didesnę ar mažesnę grėsmę viešajai tvarkai: nusikaltimas ir bausmė turi būti proporcingi žalai, tačiau gali kilti klausimas, kaip skirti „intelektinės nuosavybės teisių pažeidimus komerciniu mastu“ ir „sunkius pažeidimus“ ir, ar siūlomos bausmės dydis atitinka proporcingumo principui, kuris yra neatsiejama baudžiamosios teisės dalis. Be to, dalijimasis rinkmenomis internetu ar kopijavimas (ar muzikinio kūrinio perdirbinys) asmeniniais tikslais, intelektinių ir meno kūrinių demonstravimas šeimos nariams ar artimiesiems mokslo ir žinių įgijimo tikslais tiesiogiai nepriskiriami siūlomo teisės akto taikymo sričiai, todėl būtų naudinga tai aiškiai apibrėžti.

4.2.3 Komitetas norėtų pabrėžti, kad intelektinės nuosavybės teisės, kurios pažeidžiamos klastojimu, nėra absoliučios teisės. Kiekviena iš gretutinių teisių turi savo specifiką, kiekviena jų suteikiama išskirtinė teisė ir laikinas naudojimo monopolis, kurių galiojimo trukmė ir teritorinis galiojimas skiriasi, tokiu būdu sukuriama laikina protekcionistinė priemonė (paskelbus išradimą, jam suteikiamas patentas, sukūrus kūrinį, įgyjamos autorių teisės). Tačiau licencijų turėtojams ir teisėtiems bei sąžiningiems gaminių, paslaugų ir intelektinių kūrinių naudotojams taip pat suteikiamos teisės, kurios kai kurių licencijų atveju kartais yra labai didelės. <sup>(1)</sup> Kai kurių šalių teisėje yra prieštaravimų ir, palyginti su vartotojų teisėmis, pirmenybė suteikiama, dažniausiai vienašališkai, gamintojų ir platintojų ir pramoninėms teisėms. Nors daugelio šalių nacionalinės teisės aktuose numatyti griežtas baudžiamąsias sankcijas atrodo tik dar labiau sustiprins šią tendenciją. Todėl susidaro paradoksali situacija: griežčiausia bausmė už pažeidimą komerciniu mastu pasiūlyme priimti direktyvą gali būti tokia pati ar net griežtesnė negu padarius vieną atskirą pažeidimą.

4.2.4 Komitetas norėtų, kad, perkėlus direktyvos nuostatas į nacionalinę teisę, Komisijos iniciatyva, pavyzdžiui, būtų atliktas išsamus tyrimas, kuris leistų palyginti šalių nacionalinę baudžiamąją teisę ir Bendrijos baudžiamąją teisę siekiant darnumo Europos lygiu, visų pirma, autorių ir gretutinių teisių srityje. Šioje srityje kartais taikomos ypač griežtos baudžiamosios sankcijos, todėl atsiranda neproporcingos sankcijos ir nuobaudos, kurios ne visada yra būtinos, kadangi kūrinių komercinio platinimo būdai sparčiai keičiasi ir artimiausiu metu numatyta nebe-taikyti skaitmeninių teisių valdymo technologijų (DRM — apsaugos nuo kopijavimo sistemos) ir kadangi laikmenų apmokestinimo visiškai pakanka kompensuoti teisių turėtojų dėl neteisėto kopijavimo patirtą nuostolį.

<sup>(1)</sup> Creative Commons, General Public Licence, BSD licencijos, BBC garso ir vaizdo kūrinių platinimo laisvoji licencija ir kt.

#### 4.3 Specialios pastabos

4.3.1 Komitetas norėtų, kad būtų aiškiau apibrėžtas intelektinės nuosavybės produktų arba paslaugų klastojimo kurstymas. Baudžiamajame nusikaltime privalo būti numatytas ir nusikaltėlio arba jo bendrininkų ketinimo elementas. TRIPS sutartyje kalbama apie tyčinį prekės ženklo suklastojimą, o direktyvoje apie tyčinę, apgalvotą veiką. Pažeidime privalo būti ir materialus elementas — nusikaltimo vykdymas arba ketinimas jį įvykdyti, o tai yra laikoma nusikaltimo darymo pradžia. Abu šie elementai sudaro visumą, kadangi tiesiog ketinimo nepakanka, kad būtų pažeidimo sudėtis (nebent būtų įsteigta minčių policija). Tačiau kurstymas nusikalsti negali būti laikomas nusikaltimu, jei kurstytojas nesuteikia priemonių (dažniausiai neteisėtų), skirtų konkrečioms nusikaltimo vykdymo tikslams. Be to, Komitetas mano, kad priemonių, įprastinės programinės įrangos tiekimas arba prieigos prie interneto užtikrinimas negali būti laikomi bendrininkavimu arba kurstymu padaryti nusikaltimą (tokių atvejų baudžiamojoje teisėje paprastai pasitaiko labai retai ir juos sunku įrodyti), jei šiomis priemonėmis naudojasi pažeidėjas. Bendrijos teisės aktuose turėtų pakakti bendrininkavimo sąvokos, o bendraautorijų klausimas turėtų būti aiškiai reglamentuotas nacionalinėje teisėje. Priešingu atveju, galėtų būti pateikiami kaltinimai neįrodžius esant tyčinių ketinimų, o tai daugeliui priemonių ar paslaugų teikėjų sukurtų didelį teisinį neapibrėžtumą.

4.3.2 Kūrinių, modelių, metodų ar išradimų, kurie apsaugomi suteikus laikiną monopolį, neteisėtas atgaminimas laikomas klastojimu. Reikėtų laikytis šio apibrėžimo toliau neišplečiant piratavimo sąvokos (kurios esmė dažniausiai apibrėžiama kaip nesąžiningas įsilaužimas į informacines sistemas siekiant jas kontroliuoti, vogti duomenis arba naudoti jų dažnių praeinamumą dažniausiai neteisėtais tikslais). Piratavimas skiriasi nuo klastojimo, todėl baudžiamieji nusikaltimai turi būti aiškiai interpretuojami. Už savavališką įsilaužimą į informacines sistemas, informacinių duomenų vogimą arba dažnių praeinamumo naudojimą, privatumo pažeidimą, žinoma, turėtų būti taikomas atitinkamas baudžiamasis procesas, tačiau šie veiksmai nėra tiesioginis klastojimas. Reikėtų atskirai nagrinėti kovos su kompiuterinio piratavimu klausimą, kadangi politinio pobūdžio deklaracijose sąvokos apibrėžiamos netiksliai, dažnai vartojamos sinonimiškai ir sukelia tam tikrą painiavą. Kompiuterinį piratavimą naudoja teroristų susivienijimai, todėl jam turėtų būti skiriamas ypatingas dėmesys ir tinkamai bendradarbiaujama tarptautiniu mastu.

4.3.3 Terminas „nusikalstama organizacija“ arba „organizuotas nusikalstamumas“, apie kuriuos kalbama konstatuojamoje dalyje, turėtų apimti ir „organizuotus nusikalstamus susivienijimus“, kurie kai kuriuose baudžiamosios teisės aktuose laikomi sunkinančia aplinkybe. Klastojimas komerciniais tikslais, vykdomas susitelkus į organizuotą nusikalstamą susivienijimą arba nusikalstamą organizaciją, turėtų būti sunkinanti aplinkybė, lemianti sunkesnes bausmes ir didesnes baudas.

4.3.4 Europos Komisija nurodo, kad valstybės narės gali pačios nustatyti didesnes bausmes arba bausti už kitokio pobūdžio veikas. Tai galėtų būti suprantama kaip skatinimas bausti už komercinių tikslų neturinčius veiksmus arba netgi išplėsti klastojimo sąvoką į ją įtraukiant ir tai, kas nesusiję su atgaminimu arba pačiu gaminiu, metodo arba kūrinių kopijavimu.

4.3.5 Komitetui kyla abejonių dėl to, kad Bendrijos teisės aktuose ir kai kuriose šalyse kopijavimo programos, leidžiančios apeiti arba nutraukti Skaitmenines teisių valdymo technologijų veikimą (angl. Digital Rights Management — DRM<sup>(12)</sup>): įrangos arba kompiuterinių programų, dažniausiai mažai apsaugotų ir nešifruotų, kopijavimo apsaugos priemonė) prilyginamos DRM sistemų klastojimui, nors tai, kas šiuo atveju laikoma klastojimu, nėra originaliųjų sistemų kopijavimas ar atgaminimas. Be to, taip vadinamos DRM sistemos nėra standartinės. Jos priklauso nuo platformos ir tiekėjo, gali būti įvairaus rinkmenų formato, o tai yra kliūtys sąveikumui arba gali sudaryti sąlygas susikurti nedidelei rinkai panaikinant konkurenciją. Už kopijavimo priemonių kūrimą ir naudojimą siekiant užtikrinti vartotojui arba įmonei, turinčiai programinę įrangos licenciją, naudotis jų teisėmis (kopijavimas asmeniniams tikslams, atsarginė kopija, įvairios standartinės įrangos naudojimui) neturėtų būti baudžiama, išskyrus atvejus, kai nustatoma nusikalstama paskata ir nusikalstamas veiksmas komerciniu mastu.

4.3.6 Komitetas pritaria principui, pagal kurį būtų baudžiamasis procesas būtų pradedamas neatsižvelgiant į tai, ar nukentėjusysis pateikė ar ne civilinį ieškinį arba baudžiamąjį kaltinimą. Iš esmės, kai reikalas susijęs su mafijinėmis struktūromis, aukos gali nesiryžti pradėti procesinius veiksmus norėdamos apsaugoti savo teises. Be to, klastojimas komerciniu mastu, ypač kurį vykdo susivienijimai arba organizacijos, susiję su organizuotu nusikalstamumu arba net terorizmu, kenkia ekonomikai ir socialinei gerovei. Todėl valstybės pareiga yra imtis griežtų priemonių kovojant su šiuo reiškiniu.

2007 m. liepos 12 d., Briuselis

4.3.7 Komitetas tikisi, kad veiksmingas valstybių narių bendradarbiavimas galėtų padėti užtikrinti efektyvią kovą su tarptautiniais klastojimo tinklais, visų pirma tais, kurie susiję su nusikalstamomis organizacijomis ir su pinigų plovimu, atkreipiant dėmesį į tai, kad daugelis šių tinklų veikia iš trečiųjų šalių. Todėl būtina imtis veiksmų už ES ribų taikant priemones, kurias užtikrina tarptautinė teisė.

4.3.8 Komitetas mano, kad Bendrijos lygiu turėtų bendradarbiauti policijos tyrimus vykdančios bendros komandos ir muitinės pareigūnai, nukentėjusieji arba jų įgaliojantys ekspertai. Komitetas pritaria, kad aukos būtų įtrauktos į tyrimą, tačiau siūlo apriboti jų vaidmenį suteikiant jiems galimybę tik teikti informaciją valdžios institucijoms. Būtų nenormalu, jei pateikus kaltinimus dėl klastojimo komerciniu mastu, pavyzdžiui, įmonė galėtų dalyvauti tikrinant ir konfiskuojant konkurencinės įmonės turtą, kadangi pastaroji laikoma nekaltą, kol jos kaltumo neįrodo teismas. Komitetas yra įsitikinęs, jog būtina atsispirti tendencijoms siekti asmeninio teisingumo arba asmenų, neturinčių valdžios įgaliojimų, arba kištis ar į baudžiamąjį procesą ar jam kliudyti.

4.3.9 Galiausiai, Komitetui kelia nerimą tendencija vis plačiau naudoti interneto tinklus komerciniais tikslais ir vis daugėjančiais prašymais sugriežtinti šiam veiklos sektoriui taikomas baudžiamąsias sankcijas, kurios numatytos TRIPS sutartyje. Tai aiškiai pabrėžta ir 2006 m. JAV prekybos departamento pateiktoje Specialioje 301 ir Super 301 ataskaitoje<sup>(13)</sup> taikant Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) sutartis dėl intelektinės nuosavybės internete, kuris yra visiems prieinama priemonė ir universalus bendras turtas.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto  
pirmininkas  
Dimitris DIMITRIADIS

<sup>(12)</sup> Digital Rights Management (skaitmeninių teisių valdymas, kitaip tariant apsaugos priemonė prieš kopijavimą).

<sup>(13)</sup> 2006 m. SPECIAL 301 REPORT USA.